

01 | 2022

SOS- MAGASINET

Utgitt av SOS-barnebyer

Unikt
partnerskap
SIDE 10

Testamenterte
bort leiligheten
SIDE 14

Krevende tid
for barn
SIDE 17

Bli med til Colombia!

Når ut til mange flere barn

SIDE 4

**SOS
BARNEBYER**

INNHold 01 | 2022

SOS-barnebyer i endring SIDE 4	A home for a home SIDE 10		Fotoreportasje: De største utfordringene for barna SIDE 17
Testamentariske gaver SIDE 14	Intervjuet SIDE 12		
	Stort og smått SIDE 20		Barneside: SIDE 22

Av hensyn til personvernet er navnene til barna i artiklene i SOS-magasinet endret.

4 Fire fakta om barn og unges psykiske helsetilstand

1 av 5 unge sliter med psykiske lidelser. Mange føler seg ofte deprimerte, sliter med angst eller har ingen eller liten tiltaksløst.

Selv mord er den fjerde ledende dødsårsaken blant 15–19-åringer. Hvert 11. minutt avslutter et barn sitt eget liv.

Globalt går rundt 2 prosent av staters helsebudsjetter til psykisk helse. Det er mindre enn 1\$ per person i noen av de fattigste landene.

Fattigdom fører til tapte muligheter, uro og stress. Derfor henger fattigdom og psykisk helse tett sammen. På under to år har 100 millioner flere barn blitt skjøvet ut i fattigdom, en økning på 10 prosent siden 2019.

@SOS_barnebyer

Følg oss på Facebook, Instagram og Twitter

- Stengte skoler er en varslet generasjonskatastrofe sier @SisselAarak i @adresseavisen - nå må barna settes først! @UNICEFNorge @BirgitteLange @GCENorway @AnneBeathe_

26. januar

Under #Pandemien har 1,5 mill flere barn mistet omsorgspersoner, og risikerer varig utenforskap uten sikkerhetsnett. #vendepunkt må handle om partnerskap mot #ulikhet for de som faller utenfor - uansett årsak

25. januar

Lykke til med presidentskapet i #UNSC @NorwayUN @NorwayMFA. Barn som er alene i væpnet konflikt er særlig sårbare, trenger støtte til gjenforening med sine familier og trygg alternativ omsorg

6. januar

SOS-magasinet utgis av Stiftelsen SOS-barnebyer Norge. Mariboes gt. 13, PB 733 Sentrum, 0105 Oslo. E-post: sos@sos-barnebyer.no Telefon: 23 35 39 00

Ansvarlig redaktør: Sissel Aarak Redaktør: Maarika Wellnitz Design og layout: Svovel AS Trykk: Stibo Complete Opplag: 75 000 Forsidefoto: Mijhail Calle Red. avsluttet: 26.01.2022

Kontonr.: 8380 08 73730 www.sos-barnebyer.no

Omslaget rundt magasinet er produsert med 85 prosent fornybar biobasert råvare. Dermed bevares miljøet gjennom lavere Co2-utslipp. Den er gjenbrukbar og 100 prosent resirkulerbar.

Forebygging for flere

Å sørge for at mange flere barn lykkes i livet – det er kort fortalt hovedmålet vårt de neste to årene. For å klare å nå ut og sikre god omsorg til mange flere barn, skal vi både øke inntektene, satse mer på forebygging og bidra til at myndigheter prioriterer barns rett til omsorg og beskyttelse. Vi må endre måten vi jobber, tørre å prioritere noe vekk for å kunne satse på det som skaper best resultater.

For når jeg snakker om «ungene våre», mener jeg ikke bare de barna som er med i våre programmer, men alle barn som i dag har en barndom preget av mangel på god omsorg. De er alle våre barn, og det er alle dem vi er til for.

Det samme sier nasjonaldirektør i SOS-barnebyer i Colombia. Der så de at det var altfor mange barn som måtte klare seg uten den omsorgen de trenger – og også faktisk har krav på ifølge Barnekonvensjonen. For å kunne nå ut til enda flere barn, måtte de tenke nytt. Det medførte store endringer, som var smertefulle. Hvorfor det likevel var verdt snu-operasjonen, kan du lese mer om i dette magasinet.

I den internasjonale organisasjonen er det også flere store endringer. En av de viktigste er å endre «maktbalansen», og flytte beslutningene nærmere de som jobber direkte med barna. Det er våre lokalt ansatte som best kjenner til hvilke utfordringer, behov og muligheter barn og familier i deres område har. Med utgangspunkt i lokale behov skal vi i Norge jobbe tettere med næringsliv, forskning, det offentlige og andre organisasjoner for å løse de utfordringene som gjør at barn vokser opp uten omsorg.

FOTO: PAAL AUDESTAD

«Å sikre barn gode oppvekstvilkår er den beste investeringen for fremtiden, og verdens viktigste jobb.»

Vårt samarbeid med Heimstaden er et eksempel på hvordan vi nå drar nytte av en felles satsing i land hvor både de og vi allerede er etablert.

Uansett utvikling og endring er det en ting som er konstant – barns behov for trygg og stabil omsorg i en familie. Å sikre barn gode oppvekstvilkår er den beste investeringen for fremtiden, og verdens viktigste jobb.

GENERALSEKRETÆR

Alliansepartner:

Hovedsamarbedspartnere:

Heimstaden

aktiv.

OBOS

MARS Norge

espira KUNNSKAPSBARNHAGEN

Stiftelsen Gs

Hovedbidragsytere:

STIFTELSEN BALDER

GRIEG FOUNDATION

Norad

FAGFORBUNDET

STIFTELSEN SIGNE MARIE

Bedriftspartnere:

Apollo, IDÉ House of Brands

– Kort fortalt bestemte vi oss for å gjøre mer av det vi er best på, og slutte med det som ikke hadde så stor betydning for barns omsorg

Prosessen med å bli selvfinansiert endte med store endringer i SOS-barnebyer i Colombia. For måten de jobber på, og de langt flere barna som nå får trygghet og omsorg.

Tekst: Torunn Westerfjell Gilje

Det har vært store endringer i Colombia de siste årene. – Vi må se på konteksten, hvordan barna har det. Vi som organisasjon kan legge så mye planer vi vil, men det er jo barna og hva som er best for dem som er det viktigste, forklarer nasjonaldirektør Ángela Rosales.

SOS-barnebyer har drevet programmer her siden 1971, Ángela Rosales har ledet arbeidet siden 2010.

– Vi var gode på det vi gjorde, og myndighetene var fornøyde med de ulike tiltakene våre. Samtidig så vi hver dag hvor store problemene var, og hvor mange barn som ikke fikk den omsorgen de har krav på. Vi nådde rett og slett for få av de barna som trengte det. Det, sammen med endringer som krevde at vi måtte bli selvfinansiert innen 2020, gjorde at vi måtte sette oss ned og se på arbeidet vårt i en større sammenheng – se det store bildet, sier hun.

Nødvendig omstilling

I tråd med at mange land de siste tiårene har hatt økonomisk vekst og i dag tilhører mellominntektsland, har SOS-barnebyer i flere land nå

blitt i stand til selv å finansiere sine programmer – både via økt støtte fra staten og gjennom innsamling og fadderinntekter.

I dette strategiarbeidet så SOS-barnebyer i Colombia at å øke støtten og samtidig få mest mulig effekt ut pengene for å kunne nå enda flere barn, krevde en stor omstilling. Både for kunne å dekke finansieringen av programmene, og ikke minst ha mest mulig hensiktsmessige tiltak for å nå ut til enda flere barn.

– Vi valgte å øke innsatsen på tiltak for å sikre barn god omsorg i sin egen familie. Og vi konsentrerte oss om å sette søkelyset på barn som er utsatt for vold, og reintegrering av barn som har blitt flyttet fra familien sin av grunner som kan forebygges og repareres. I tillegg styrket vi vårt påvirkningsarbeid opp mot myndighetene. Målet var å skape

endringer ikke bare for de barna vi har i våre programmer, men alle barn i landet, forklarer Rosales.

Valgte å styrke familier

Å prioritere noe sterkere, betyr at noe må prioriteres vekk. For å kunne sette inn mer ressurser til familieprogrammet som styrker familier i krise, valgte de å fase ut enkelte andre tiltak.

– Vårt kjerneområde er omsorg, og vi ønsker å rette innsatsen mot å støtte familier slik at de kan ta seg godt av barna sine. Da måtte vi kutte ned på noe annet. Det var vanskelig, men nødvendig.

Lar andre overta

I mange land har SOS-barnebyer bygd og drevet skoler, barnehager og medisinske klinikker i forlengelse av omsorgsprogrammene, for å sikre

SOS-BARNEBYER I COLOMBIA

- Etablert 1971.
- Gir barn og unge omsorg i SOS-familier, etablerer og støtter vanlige fosterfamilier og familier hvor søsken, besteforeldre eller slekt tar omsorgsansvar.
- Familieprogram støtter med ulike tiltak familier som er i en vanskelig situasjon for å forhindre at barn mister omsorg, og styrker familier slik at barn som er overført til alternativ omsorg kan flytte hjem igjen.
- Kampanjer og annet påvirkningsarbeid over flere år har bidratt til bedre lovverk og beskyttelse for barn, og satt vold og overgrep mot barn på dagsorden.

FOTO: SOS-BARNEBYER COLOMBIA

Kampanjen «Jeg er stemmen din», som oppfordrer til å støtte arbeidet for at myndighetene skal prioritere støtte til familier i krise og forhindre seksuelle overgrep mot barn. Kampanjen har reist rundt i landet, og har i løpet av fem år blitt et ikon i Colombia.

"Jeg er bamsen til Tatiana (6 år)". Hun ble misbrukt av onkelen sin. Nå bor hun på et barnehem. – Å vise bilder av barn i sårbare situasjoner i kampanjeyemed er problematisk av flere årsaker, både på grunn av personvern og stigmatisering. Derfor bruker vi leker som snakker på vegne av barna, sier Ángela Rosales.

FOTO: SOS-BARNEBYER COLOMBIA

I 2010 hadde SOS-barnebyer i Colombia 300 ansatte og et budsjett på tre millioner. Nå har de 900 ansatte og et budsjett på 17 millioner. Og når ut til mange flere barn.

..... “

Styrke familier i en utfordrende livssituasjon, er det bare vi som gjør. At vi utvidet dette og skaper endring for mange flere barn, gjorde oss til en større og mer relevant organisasjon.

..... “

► utdanningstilbud og helsetjenester. De siste årene har flere av disse blitt overtatt av myndigheter eller andre organisasjoner, slik at SOS-barnebyer kan fokusere mer på kjernevirksomheten som er omsorg. Det ble også konklusjonen i Colombia, forteller nasjonaldirektøren.

– En slik omstilling er krevende. For det vi gjorde funket jo, våre tjenester var gode. Å gi barn et godt barnehagetilbud er også et veldig relevant tiltak for familier som vi støtter gjennom familieprogrammet. Men å drive barnehager var det andre som kunne gjøre like godt som oss. Familieprogram med tiltak som styrker familier i en utfordrende livssituasjon derimot, det er det bare vi som gjør. At vi utvidet dette

tilbudet og skaper endring for mange flere barn og familier, gjorde oss til en større og mer relevant organisasjon også for myndighetene, som har økt finansieringen.

Mister omsorg på grunn av vold

I motsetning til flere land SOS-barnebyer jobber i, har Colombia ifølge Ángela Rosales et godt nok overordnet politisk rammeverk for å sikre barns rett til beskyttelse og omsorg. Problemet er gjennomføring og implementering av lovverk og bestemmelser. Landet har også store utfordringer med vold i hjemmet.

Derfor er nettopp tiltak som støtter familier i en sosioøkonomisk vanskelig situasjon, viktig i Colombia, mener Ángela Rosales.

– Altfor mange barn blir flyttet fra familien,

uten at andre tiltak har blitt satt inn først. En av de største årsakene til at barn havner i alternativ omsorg er overgrep, og da uavhengig av hvem som har forvoldt seg mot barnet. Det kan være en stefar, onkel eller lærer, og selv om det er familien selv som varsler om misbruket, har løsningen vært å flytte barnet fra familien. For barnet oppleves det som å bli dobbelt rammet. I en svært sårbar situasjon blir de i tillegg flyttet fra familien, venner, skole og nettverk, og for mange av dem er det eneste omsorgstilbudet de får og bo på en institusjon.

Å flytte barn skal være siste utvei

I mange land har den foretrukne, eller eneste, løsningen på omsorgssvikt vært å flytte ►

Vold i hjemmet er utbredt i Colombia. SOS-barnebyer jobber direkte med familier for å skape større bevissthet rundt hvor skadelig fysisk avstraffelse er og ikke minst gi veiledning om god grensesetting og håndtering av konflikter i familien.

FOTO: ALEXANDRA KAISER

► barn ut av familien. Ofte har barnehjem eller andre institusjoner vært det eneste omsorgs-alternativet, og det har vært gjort lite for å styrke familiene slik at barna kan flytte tilbake igjen.

– Tidligere var gjenforening noe myndig-hetene ikke så verdien av. Det ble sett på som vanskelig og ressurskrevende med til-bakeføring. Barna var flyttet fra familien sin og ferdig med det, sier Rosales.

SOS-barnebyer jobber med familier som har mistet omsorgsretten for at de skal bli i stand til å ta seg av barna sine på en god måte, slik at barna kan flytte hjem igjen.

– Barnekonvensjonen sier helt klart at dette er noe barn har krav på. Og vi har vært nødt til å lære opp myndigheten på dette feltet. I 2015 startet vi et prosjekt sammen med myndighetene, som sørget for at 100 barn ble gjenforent med sin familie. Vi har tiltak som støtter familiene, og årlig er det nå rundt 400 barn som kan flytte hjem igjen. Tilbakeføring er også nå del av rammeverket i Colombia.

Å styrke familier som er i en vanskelig livssituasjon, slik at barna får god omsorg i sin egen familie, er både det beste for barna og den mest effektive måten å sikre flest mulig barn en god oppvekst.

Økt bevissthet om vold og overgrep

I tillegg til å jobbe forebyggende med familier for å bevisstgjøre hvor skadelig fysisk avstraffelse og psykisk vold er for barn, har SOS-barnebyer de siste fem årene hatt en jevnlig kampanje hvor målet er å forhindre at barn blir separert fra familien, få på plass omsorgs-alternativer for barn som ikke kan bli boende i familien sin og bedre systemer i rettsapparatet. Kampanjen har fått mye oppmerksomhet og har ført til endring, både konkret og i folks bevissthet, sier Ángela Rosales.

– I 2021 ble det vedtatt en lov mot fysisk avstraffelse av barn. Og seksuelt misbruk av barn er mye mer til stede i folks bevissthet og i media. Endelig snakkes seksuelt misbruk om som et av de største problemene for barn i Colombia. Tidligere tok det også i snitt sju år før saker med overgrep mot barn ble avsluttet, og bare sju prosent av sakene endte med fellende dom. Rettssystemet er i endring, med bedre opplæring av dem som jobber med disse sakene og en anerkjennelse av at de må prioriteres. Det tar tid, men vi er på riktig vei. ■

A Home for a Home: Pilen peker oppover!

Et drøyt halvår etter at Heimstaden og SOS-barnebyer lanserte det unike partnerskapet A Home for a Home, har mer enn 20 000 barn og unge i 20 land fått en tryggere og bedre start på livet. Nå mer enn dobles budsjettene.

Tekst: **Kristin Trandem**

– Heimstaden bidrar ikke bare økonomisk, de bidrar også med folk, talent, kompetanse og andre ressurser i alle land der de er etablert. Dette vil gjøre oss i stand til å nå ut til mange flere barn og unge. Vi har allerede gjennomført flere aktiviteter i fellesskap i mange land og ser gode resultater, sier Markus C. Grieg, leder Allianser SOS-barnebyer Norge.

Det er ingen tvil om at A Home for a Home har oppnådd svært mye på kort tid. Etter opstarten sommeren 2021, har til sammen 31 programmer blitt iverksatt i 20 land. 19 av disse er globale og i regi av SOS-barnebyer, herunder Familieprogram som støtter familier i krise slik at de klarer å ta godt vare på barna sine, ungdomsprogram der unge får støtte til skolegang eller å starte egen virksomhet og rettighetsprogram der målet er å påvirke myndigheter og lokalsamfunn for at barn og unges rettigheter blir ivaretatt.

De 12 øvrige programmene er utviklet i fellesskap av Heimstaden og SOS-barnebyer lokalt i ulike europeiske land der vi begge er etablert. Det er helt i tråd med Heimstadens noe utradisjonelle ønske om ikke å bare donere penger, men også å involvere hele organisasjonen i A Home for a Home.

– Dette er noe vi skal videreføre også til land globalt, og har store forhåpninger om at felles innsats og kompetansedeling øker mulighetene for innovasjon til det beste for barna, det er dette som gjør partnerskapet unikt, avslutter Markus.

FOTO: ALEJANDRA KAISER

Skaper rom for innovasjon

I 2022 vil programmene videreutvikles både lokalt og globalt. Gjennom det forpliktende samarbeidet hvor Heimstaden donerer 100 euro per leilighet de eier til A Home for a Home, sikres langsiktighet og gjennomføringskraft til prosjektene. Dette gir igjen stabilitet, trygghet og muligheter til de som trenger det mest.

Anette Konar Rippe, programdirektør for A Home for a Home, er veldig fornøyd med progresjonen.

– I 2022 vil vi fortsette å utvikle partnerskapet vårt og i fellesskap fortsette å finne nye måter å skape positiv effekt. Det er viktig å huske at

de samfunnsutfordringene vi prøver å løse, som å skape trygge hjem eller jobbe for at familier med barn blir svelvhjelpne, tar tid og dette kan ikke måles effektivt på kvartalsbasis, sier, Anette Konar Rippe.

Hun understreker at den langsiktige planleggingen gjør det mulig å tenke stort, men også å teste og lære.

– I 2022 ser jeg frem til vår første årlige rapport som vil gi oss innsikt og læring om hvordan vi kan gå videre. Parallelt vil vi fortsette å utvikle våre lokale aktiviteter sammen med SOS-barnebyer, og støtte disse med ressursene og kompetansen vi har i Heimstaden, avslutter Anette ■

HEIMSTADEN – A HOME FOR A HOME

Gjennom A Home for a Home donerer Heimstaden årlig 100 euro for hver bolig de eier. Eiendomsporteføljen er på over 110 000 boliger og når den utvides vil også det økonomiske bidraget øke. I 2021 fikk 20 000 barn og unge støtte, og målet for 2022 er at 131 millioner kroner skal bidra til å endre livet til over 55 000 barn.

HVEM ER HEIMSTADEN?

HEIMSTADEN er et boligeiendomsselskap med visjon om å skape hjem med omtanke for en enklere og bedre hverdag – Friendly Homes. Samfunnsbidrag er viktig for dem og deres langsiktige strategi gjør det mulig å investere i sosialt bærekraftige løsninger.

FOTO: SOS-BARNEBYER

FOTO: TEODOR BØ

FOTO: LILLIAN HELLUM

FOTO: TOM MARUKO

Bolivia: Carla* 12 år er den eldste av fire søsken, hun og familien får støtte og oppfølging gjennom SOS-barnebyers familieprogram. Arbeidsledighet og økonomiske problemer førte til en omfattende krise i familien. Psykososial rådgivning og støtte til inntektsgivende arbeid har endret livet til Carla og familien, og også gjort dem i stand til å bidra til samfunnet sitt.

Tsjekkia: Her er det fortsatt lov å plassere nyfødte barn på institusjon, uten involvering av myndigheter. Heimstaden og SOS-barnebyer Tsjekkia har startet et program der hensikten er å gi unge foreldre støtte, slik at de blir trygge i den nye omsorgsrollen, får beholde barna sine og minimere avhengigheten av sosiale ytelser. Heimstaden stiller boliger til disposisjon, der de nybakte foreldrene kan bo, og SOS-barnebyers kompetente medarbeidere følger familiene tett i inntil seks måneder.

Norge: Lek er læring og skaper samhold. Gjennom samarbeidskonseptet «co-created activities» har Heimstaden bygget lekeplasser i nærområdet der de har leiligheter.

Ghana: Det er 2,4 millioner barnearbeidere i landet og barn helt ned til femårsalderen må jobbe i stedet for å gå på skole. Med støtten fra partnerskapet, A Home for a Home, er målet å bidra til forebygging og eliminering av de verste formene for barnearbeid i Ghana.

– Varige endringer må komme innenfra

SOS-barnebyers nye leder vil snu om på maktstrukturer i bistandssektoren, og flytte flere avgjørelser ut til de som er nærmest de barna og familiene vi skal hjelpe.

Tekst: Marte Wenaas

VI MØTER

INGRID MARIA JOHANSEN

FOTO: ANNA FICHTNER

Hva er det som driver deg til å lede SOS-barnebyer?

Min motivasjon er at ingen barn skal gå ubeskyttet og alene i denne verden. Vi skal og vi må nå enda flere barn som trenger omsorg og støtte fra trygge voksne. Flere hundre millioner barn lever hver dag i utrygghet og ofte i krevende omsorgssituasjoner. Det er vondt å tenke på. Klima, pandemi, fattigdom og millioner som legger på flukt er ufattelige tilleggsbelastninger. De sårbare barna har rett til å bli sett, og det er vår oppgave å gjøre dem synlige. Som organisasjon må vi jobbe enda mer målrettet der behovene er størst. Det innebærer å prioritere, velge bort og å lære hele tiden.

Du varsler store endringsprosesser i SOS-barnebyer, hva innebærer det?

SOS-barnebyer er en verdensomspennende organisasjon som skal ledes i tider med endringer. 137 land klarer ikke å gå i samme takt, og rammes ulikt av både pandemier, klima, økt digitalisering, kulturelle hensyn og nye krav til barnevern. Synet på hva som er god omsorg varierer også. Det er mye som drar i forskjellige retninger, men barnekonvensjonen er vår felles rettesnor. Vi skal alle sammen utgjøre en kollektiv kraft som jobber for barns rett til omsorg og beskyttelse.

Samtidig som det er viktig å ivareta styrken, kompetanse og relevansen i våre lokale medlemsland, trenger vi også endring i hvordan vi jobber. Programkvalitet er et stort fokusområde. Det er mye på gang, men

AKTUELL

Ny administrerende direktør for SOS-barnebyer internasjonalt. Har jobbet med bistand i over 20 år, alt fra koordinering av lokale prosjekter, Verdensbanken, Redd Barna, lederstillinger, styreverv, bl.a for Leger uten grenser. Med erfaring fra mange land, bringer den norsk-svenske 42-åringen med seg både programerfaring og et flerkulturelt perspektiv inn i sitt lederskap i SOS- føderasjonen med 137 medlemsland og 40 000 ansatte.

mye gjenstår. Å sørge for gode systemer for at barn skal være trygge veier tungt etter varslings sakene i fjor. Styrking av HR og ansatte er en viktig del av dette arbeidet. Jeg vet at med økt fokus på korrupsjon og misbruk så vil flere saker følge. Men, tross alt viser det at vi handler og at det gir effekt. Alt skal opp og frem.

Du snakker om endring i maktbalansen, hva mener du med det?

Bakgrunnen min fra Leger uten grensers arbeid i Vest- og Sentral-Afrika har utvilsomt formet meg og mine visjoner. Jeg ønsker et tydelig skifte i maktstrukturer innen bistandssektoren. Jeg vet en del om hvilke organisatoriske grep som må tas. Maktbalansen i SOS-føderasjonen må snus. Vi trenger et nytt tankesett og nye arbeidsmåter. Vi må hele tiden huske på at de vi skal bistå både har mer makt, kunnskap, ferdigheter og nettverk til å få jobben gjort, enn det vi som står på den andre siden har. Det høres kanskje så selvsagt ut, men varige endringer kommer innenfra og avleggs holdninger kan ligge lenge i gamle strukturer.

Og så må vi slutte å tenke på oss som «white saviours». At ansatte i landene vi jobber i skal ha en plass ved bordet der avgjørelsene tas, er viktig for meg og den nye ledelsen. Vi er også inspirert av Black Life Matters-bevegelsen. Vi ser allerede at flere av SOS-landene nå er helt selvfinansierte, og derfor er mindre avhengige av å tekkes krav og ønsker fra nord. Dette sikrer eierskap og at man jobber mer med de «riktige tingene».

Det er ikke bare de som har bidratt inn med penger som må tenke nytt, men også de som jobber ute i programmene, sier du. Hva mener du med det?

Alle kjenner oss for metoden vår med barnebyer. Det er det som har vært vårt varemerke i over 70 år. Det er kanskje ikke så rart at mange er redde for å endre på denne «suksessmodellen». Men tidene forandrer seg, og barnebymodellen hadde sitt utspring etter det massive antall foreldreløse som oppsto etter 2. verdenskrig i Europa. I mange av våre partnerland er fattigdom og et massivt press på den utvidede familien over tid, hovedårsakene til at barn skilles fra sine familier. Vi ser at vi må bli mye flinkere til å forebygge at familier oppløses fremfor å drive med brannslukking i etterkant. Vi skal ikke slutte med barnebyer, men vi skal jobbe mer preventivt. Ofte starter brannen i en familie i det små. Er vi der da, med riktig tilpasset støtte i en periode, kan SOS-familieprogram bidra til å få familien over kneika. Både fysisk, psykisk og økonomisk.

Dette er helt i tråd med barnekonvensjonen, som sier at barn først og fremst hører hjemme hos familien sin og ikke skal skilles fra den av årsaker som kan forhindres. Fattigdom i seg selv gjør ikke foreldrene til «omsorgssvikere». Med riktig støtte i en periode så kan barnet få være der det hører hjemme: hos sin familie. At vi endrer vår metode og nå fokuserer mer på preventive tiltak, er ikke å miste vår identitet. Tvert imot mener jeg det bidrar til å styrke den. ■

..... “
Som organisasjon må vi jobbe enda mer målrettet der behovene er størst.
 “

Berit Tveter fikk aldri egne barn, men var gift to ganger og hadde mye familie rundt seg. Øverst til venstre er bryllupsbilde med Lars Tveter, som hun møtte i godt voksen alder. Bildet under er fra slutten av 60-tallet hvor hun er avbildet med Anne Cathrines bror Toralv og søskenbarnet Peter. Nederst til venstre er Berit sammen med Odd Sørhus og hans barnebarn, til høyre med Anne Cathrine og hennes datter Helene.

En leilighet i Oslo ble til fire barnebyer i Malawi

– Tantes liv er omskapt til nytt liv

Berit Tveter valgte å testamentere bort store deler av arven etter seg til SOS-barnebyer. Tantebarnet tror hun forestilte seg smilene og gledeshoppene hos barna som nå får muligheten til å vokse opp i omsorgen fra en familie.

Tekst: Anne Mone Nordahl

– Jeg tror valget om å testamentere bort leiligheten var et slags statement, en stahet. Det er mange som leser nyheter i aviser og TV og tenker: «Hva kan jeg gjøre med det?». Tante Beba godtok ikke at vi er maktesløse og at ingenting nytter.

Det forteller Berit Tveters tantebarn, Anne Cathrine Lorentzen. Hun er ikke overrasket over at tanten, som gikk bort i mai i år, valgte å gi bort pengene fra salget av leiligheten sin i Oslo til SOS-barnebyer. I henhold til Berits siste ønske finansierer nå hennes arv hele fire barnebyer i Malawi. Her bor det 450 barn som har mistet omsorgen fra foreldrene sine eller ikke lenger kan bo med sin biologiske familie. Takket være Berit får de vokse opp med trygge voksenpersoner rundt seg. De får skolegang, mat, helsehjelp og oppfølging i kjærlige og omsorgsfulle omgivelser.

– Jeg tror tante Beba tenkte på hvor mye lenger de pengene kan rekke for barn som lever i en vanskelig del av verden, enn om pengene hadde havnet hos meg og min fetter som har alt vi trenger og har egne foreldre å arve fra. Det er et eller annet med å forestille seg ansiktene, smilene og gledeshoppene til de barna som nå får glede av arven. Det tror jeg hun tenkte på. Om man kan løfte flere ut av håpløsheten, så er det helt i tante Bebas ånd.

Livsbekreftende

Berit Tveter jobbet med barn hele livet som lærer. Ifølge Anne Cathrine hadde hun en helt egen evne til å snakke med barn. Hun var oppriktig interessert på et sånt nivå at barn turte å snakke med henne. Hun var gift to ganger, men fikk aldri barn selv.

– Jeg tror hun ønsket å ha et lite barn. Hun kanaliserte kanskje det savnet etter et eget barn på skolebarna sine og andre sine barn. Hun var en sterk kvinne, og for meg et sterkt kvinnelig forbilde. Hun var en sånn som stilte spørsmål og engasjerte seg, men uten å dømme. Hun var flink til å sette seg inn i andres sted og jeg fikk alltid følelsen av å bli sett.

Anne Cathrine forteller om en lykkelig barndom for Berit med en fantastisk leken og tilstedeværende far. Alt snudde da krigen kom, og faren meldte seg inn i NS og Berit og søsknene ble meldt inn i Hirden. Plutselig ble de spyttet på av barna i nabolaget. Etter krigen mistet foreldrene jobbene sine og faren ble fengslet på Grini. Berit opplevde at hun nærmest ble stilt til ansvar for Holocaust og sin fars handlinger.

– En mann hun elsket over alt på jord, ble av samfunnet nå sett på som slem. Det er en vond situasjon når du er et lite barn og egentlig ikke forstår hva som skjer. Hun har hatt sine demoner som hun har kjempet med og som hun har vært åpen om. At

hennes arv nå hjelper andre sårbare barn, er helt fantastisk. Jeg har så lyst å dra til Malawi og se hvordan det har blitt. At hjemmet hennes og livet hennes er omskapt til nytt liv, det er utrolig livsbekreftende.

Størst av alt er kjærligheten

Også Berits svigerinne, Elisabeth Briseid, tegner et bilde av en generøs og varm dame som har blitt preget av en tøff oppvekst.

– Hun var veldig opptatt av folk som hadde det vondt. Hun led veldig under av å ha hatt en far i NS, og opplevde å bli ekskludert og stemplet i barndommen. Så hun var veldig sårbar. Jeg tenker at når man selv har opplevd smerte, så blir man var for andres smerte også, sier Elisabeth og fortsetter:

– For meg er det helt logisk at hun ville bruke det engasjementet hun hadde for at andre barn skal få det godt i oppveksten. Det står i stil med Berit som jeg kjenner henne, med et varmt hjerte for barn og ungdom.

Berit mistet sin første ektemann for mange år siden, og møtte Lars, Elisabeths bror, da hun var i 60-årene. Elisabeth beskriver dem som sjelevenner. De fikk syv år sammen som ektefeller før Lars gikk bort. Lars var gynekolog og fødselslege, og veldig opptatt av de små barnas start i livet. Berit og Lars delte en felles ømhet for barn, og de delte også en felles

FOTO: CORNEL VAN HEERDEN

I en SOS-familie får barn som ikke har familie og slekt som kan ta seg av dem, en trygg og stabil oppvekst.

► åndelighet og troen på en bedre verden. At deres arv nå lever videre i form av fire barnebyer i Malawi, minner Elisabeth på deres gudstro om at kjærligheten er hensikten med livet.

– Det er så nydelig at jeg blir helt på gråten. Berit hadde det tungt som barn, med så mye ondt og så mye smerte med krigen. Hvis man har hatt det vondt og opplever kjærlighet, så tror jeg det gjør noe. Det blir en veldig kraft som lever videre i denne vonde verden. Jeg ser hvordan kjærligheten hennes blir omskapt, og at den forplanter seg videre etter hennes liv.

Barnas beskytter

Selv om Berit aldri fikk egne barn, fikk hun være bonusmamma til Odd Sørhus, som var sønnen til hennes første ektemann. Han minnes en viktig voksenperson som var der i nesten 70 år av hans liv.

– Vi møttes da jeg var seks år og Berit var deltaker på en bussreise til Italia hvor min far var guide. Hun var en veldig vakker og flott kvinne på alle måter. Et spesielt menneske som både var følsomt og intelligent og leste mange bøker. Vi var gode venner, og jeg følte meg vel i hennes selskap.

Odd forteller at Berit ofte tok de svakeste sitt parti. Han kan se en rød tråd fra hennes egen oppvekst til hvordan arven hennes nå forvaltes.

DETTE GJØR VI I MALAWI

- Vi styrker familier og forhindrer at barn mister omsorgen fra sin biologiske familie. Støtten tilpasses etter hver families behov, og kan bestå av alt fra psykisk helsehjelp til materiell støtte. I dag får over 1500 familier med 8510 barn, unge og voksne, støtte fra familieprogrammene i Malawi.
- For de barna som av ulike årsaker ikke kan bo hos foreldrene sine, finner vi alternative omsorgsløsninger. Vår familiebaserte omsorgsmodell er en godt utprøvd fosterhjemsøsning for barn som er alene eller hvor familien ikke er i stand til å gi god omsorg. I Malawi er det 450 barn som vokser opp i en SOS-familie.
- Vi samarbeider med regjeringen og andre lokale myndigheter for å fremme og forbedre barns rettigheter.

– Å være barnas beskytter følte hun sikkert var en viktig oppgave ut fra hennes eget liv. Jeg tror Berit sørget mye over situasjonen i verden, med krig og elendighet, og at det ofte gikk utover barn. Kanskje hun identifiserte seg med det i sin egen historie. Jeg håper at pengene hennes kommer flest mulig til gode. Jeg kan ikke skjønne at de kan brukes til noe bedre enn dette. ■

HAR DU SPØRSMÅL OM ARV OG TESTAMENT?

Med et testament kan du i større grad selv bestemme hvem som skal arve deg. Du kan også velge å tilgodese ideelle organisasjoner, som for eksempel SOS-barnebyer. Det kan du gjøre med et bestemt beløp eller med en prosentandel av arven. De fleste velger å testamentere sin arv til SOS-barnebyers generelle arbeid ute i verden. På den måten kan vi bruke pengene der de gjør aller mest nytte på det tidspunktet arven blir utbetalt. Les mere her: sos-barnebyer.no/testamentarisk-gave

Tilgodeser du SOS-barnebyer i ditt testament, kan vi tilby rådgiving og gratis advokathjelp til opprettelse av testamentet. Vi sørger også for oppbevaring hos tingretten der du bor og betaler omkostningene for oppbevaringen.

Har du spørsmål?
Kontakt Ragnhild Aarnes,
testamentansvarlig,
på tlf. 23 35 39 00 eller e-post:
ragnhild.aarnes@sos-barnebyer.no

FOTO: KATERINA LUEVSKA

I humanitære kriser er det barna som rammes hardest.

FOTOREPORTASJE

De største utfordringene for barna

1

FOTO: SOS-BARNBYER

2021 var et krevende år for millioner av barn. Gjennom året var SOS-barnebyer til stede med akutt nødhjelp i over 20 land. Men pandemien har gjort vondt verre og økt behovet for støtte i det nye året. FN anslår at 274 millioner mennesker vil trenge nødhjelp i 2022.

Tekst: Maarika Wellnitz

3

FOTO: FAHAM FOURDJI

2

FOTO: KATERINA LIEVSKA

4

FOTO: LORENA MOICO

5

FOTO: ALEA HORST

1. Et økende antall barn på flukt: Antall barn som er internt fordrevet eller som er på flukt fra hjemlandet sitt har aldri vært høyere. Over 80 millioner mennesker er nå flyktninger eller internt fordrevne, over 40 prosent av dem er barn.
2. Krig og konflikt har store konsekvenser for barn: I krigsherjede Tigray i Etiopia er det over fem millioner mennesker som har behov for nødhjelp. I Øst-Ukraina har åtte år med bevæpnet konflikt ført til at over tre millioner mennesker trenger nødhjelp. De fleste av dem kvinner og barn.
3. Økende fattigdom: Mange familier har fått det verre som følge av koronapandemien. Nesten 100 millioner mennesker har falt under fattigdomsgrensen i løpet av pandemien, anslår FN.
4. Klimaendringer og naturkatastrofer fører til at stadig flere mister hus og hjem, og påvirker matsikkerheten for barn og familier som bor i utsatte områder.
5. Avbrutt skolegang: Minst 616 millioner barn verden over er fortsatt rammet av helt eller delvis nedstengte skoler. I noen land har ikke barna vært på skolen i to år.
6. Flere barn sultar: Tørke, ekstremvær og konflikter rundt om i verden har ført til at 45 millioner mennesker er på randen av sult. Underernæring er en stor risiko for barns fysiske og mentale helse.

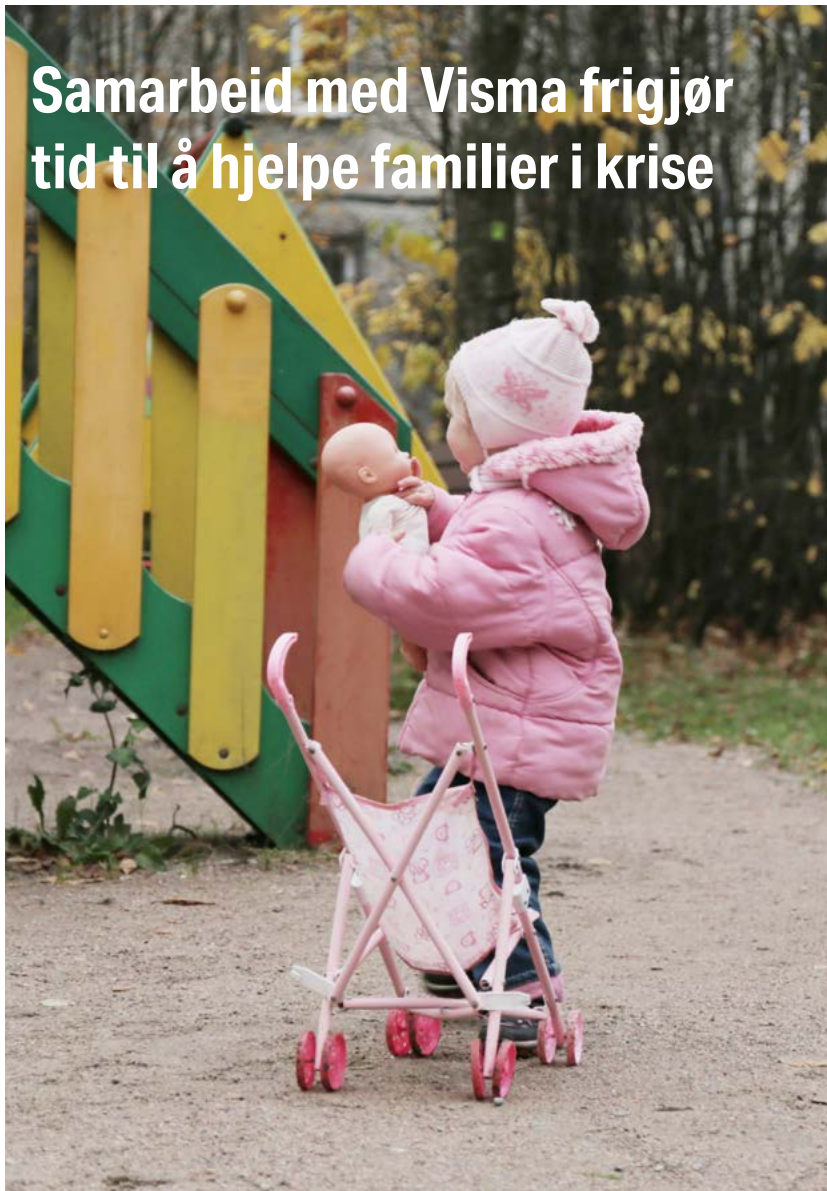
6

FOTO: JOOST BASTMEIJER

FOTO: KATERINA LUEVSKA

Samarbeid med Visma frigjør tid til å hjelpe familier i krise

Visma er vår nye teknologipartner, og sammen skal vi jobbe med vårt nyoppstartede Familiepartner-prosjekt. Målet med prosjektet er å forebygge omsorgsovertakelser ved at familier i en vanskelig livssituasjon får en person som er tilstede i hverdagen deres, hvor de får bistand til små og store utfordringer.

Tid er viktig for å klare å skape gode relasjoner med familiene, og det er nettopp tid Visma muliggjør, med et eget saksbehandlingssystem familiepartnerne skal jobbe i. Når de har et skreddersydd og enkelt system for registrering av data, frigjøres tid til å bygge gode relasjoner.

– Vi er kjempeglade for at Visma vil samarbeide med oss og tror på prosjektet. Teknologien de bidrar med gjør at vi kan bruke data til forskning på en helt ny måte, som er viktig for å kunne ta dette prosjektet videre til nye kommuner. Samtidig får Familiepartnerne, som skal jobbe intensivt med familiene, mer tid til barna og foreldrene. På denne måten håper vi at flere barn fortsatt kan bo hjemme med foreldrene sine, som er det store målet med Familiepartner-prosjektet, sier Sissel Aarak, generalsekretær i SOS-barnebyer.

Bli frivillig for SOS-barnebyer

Ta kontakt med en av våre distriktsledere:

Agder:

Stine Jasmine Kristensen
99683599

Akershus:

Kosovare Neziri 93409615

Buskerud:

Annie Heieren 92840670

Innlandet:

Eva Bækkel 99018306

Møre og Romsdal:

Kari Mette Abusland 95125560

Nordland:

Ståle Bakken 95901331

Nord-Trøndelag:

Siv Grethe Aarnes 99244318

Oslo:

Bjørn Nykmark 95830972

Rogaland:

Gry Winterstø 47610111

Sør-Trøndelag:

Ida Marie Ulriksborg 95852928

Troms:

Jonny Ternlind 90181692

Telemark:

Sissel Berit Hoell 91365081

Østfold:

May Gander 92896511

Andre fylker:

frivillig@sos-barnebyer.no

VINNER AV ORD-KONKURRANSE

I forrige utgave av SOS-magasinet spurte vi: Finner du ti ting som handler om vinter og jul?

Vi har trukket en vinner og SOS-hund er på vei til Pieta de Groot. Gratulerer!

Tusen takk til alle som deltok!

Mind the (tech) gap!

Elkjøpfondet jobber sammen med SOS-barnebyer for å bekjempe digitalt utenforskap blant barn og unge i Norge. Ungdomskubbene er en viktig møtearena for unge, og særlig viktig under pandemien. Sammen med Elkjøp har vi hittil delt ut digitalt utstyr til tre ungdomskubber i Oslo- og Drammensområdet: Riverside på Grønland i Oslo, Aktivitetshuset K1 på Tøyen i Oslo og Forandringshuset i Drammen. Virksomhetsleder for Forandringshuset Drammen, Kim André Vian Bjerkestrand, sier dette om utstyret de har fått: – For Forandringshuset er det viktig å være der ungdom er, og under pandemien er det langt flere ungdommer som bruker tid på gaming. Hver måned har vi rundt 200 gamere innom våre aktiviteter. Takket være Elkjøp og SOS-barnebyer har vi nå fått 10 fulle gamingstasjoner som vi kan bruke til å jobbe for et mer inkluderende miljø – også digitalt!"

FOTO: YINA CHAN/POSTKODELOTTERIET

Takk til alle loddkjøpere

Tusen takk til alle dere som kjøper lodd i Postkodelotteriet! I slutten av januar mottok vi en sjekk på 22,9 millioner kroner. Til sammen har SOS-barnebyer mottatt nesten 78 millioner kroner siden lotteriet startet opp i Norge i 2018. Overskuddet fra lotteriet er et viktig bidrag som gjør en forskjell for barn som trenger trygge og omsorgsfulle voksne rundt seg. Nå kan vi nå ut til enda flere.

FØLG OSS!

Vet du at du kan følge oss i sosiale medier? Der legger vi ut nyheter, bilder og historier om vårt arbeid. En fin måte å få oppdateringer på!

sosbarnebyer

sosbarnebyer

SOS-barnebyer Norge

Møt Jevgenji fra Ukraina

Jevgenji (14) bor i den ukrainske hovedstaden Kiev, sammen med sine yngre søsken og foreldre. De er med i SOS-barnebyers familieprogram, for familier som er i en vanskelig situasjon.

Tekst **Katerina Ilievka/Maarika Wellnitz**

Mange familier i Ukraina har det tøft og lever i fattigdom. Foreldrene til Jevgenij måtte kjempe en daglig kamp for barna sine, i den desperate situasjonen søkte de trøst i alkoholen. Men livet deres fikk et vendepunkt da Jevgenij hørte om SOS-barnebyer via en kamerat. Han overtalte foreldrene til å kontakte SOS-barnebyer for å få hjelp. Guttens besluttsomhet og entusiasme smittet over på moren.

Gjennom familieprogrammet får Jevgenijs foreldre oppfølging og veiledning, både med tanke på rusutfordringene de hadde og det å være gode foreldre for barna sine. I tillegg får de støtte til barnas skolegang. Og Jevgenij selv fant ut hvilken yrkesvei han ville velge, med god hjelp fra SOS-barnebyer. Han var på arbeidspraksis på en restaurant og nå vil han bli kokk. – Kokken var superstreng, men fantastisk. Noen ganger fikk han meg til å skrelle en hel sekk poteter, andre ganger hjalp jeg han med de mest kompliserte rettene. Jeg lærte masse, sier han entusiastisk.

– Jeg lager ofte mat til familien min. Jeg vil gjerne bake, men dessverre har vi ikke ovn. Dessuten håper jeg å ha en krydderhage en dag. Krydder er dyrt, men jeg synes det er så kult når man kan gjøre en enkel rett til en skikkelig delikatess.

Jevgenij er stolt av familien sin og han største forbilde er moren. – På slutten av praksisperioden spurte kokken meg hvem som er favorittkokken min. Han visste at jeg så på Masterchef. Jeg sa at det er mammaen min.

Fakta om Ukraina

Antall innbyggere:
44 millioner

Språk:
ukrainsk, noen snakker også russisk

Hovedstad:
Kiev

Våre programmer:

Vi støtter familier, barn og unge. Vi styrker familier som risikerer å bli splittet, og tilbyr et nytt hjem for barn som har mistet omsorg. Vi samarbeider med myndigheter for å fremme og forbedre barns rettigheter.

Hvordan er det å være barn i Ukraina?

Etter urolighetene startet i Øst-Ukraina for åtte år siden har det blitt vanskeligere å være barn der. Blant annet fører brudd på våpenhvilen til at hjem og skoler har blitt ødelagt. Barna må passe seg for landminer som ligger i veien. Flere barnefamilier enn før har blitt fattige. De trenger mat og helsehjelp, og mange barn trenger støtte til å kjøpe skolesaker.

Barn i Ukraina kan ikke drikke vann fra springen, det må kokes først. Det er grunnet forurensning, blant annet fra radioaktivt nedfall etter Tsjernobylulykken i 1986 og utstrakt bruk av giftige plantevernmidler.

Barn og ungdom går 13 år på skole. Over halvparten fortsetter med høyere utdanning.

90% av barn og unge har tilgang til internett.

Grunnet pandemien har skoler i perioder vært stengt, og mange barn mangler nødvendig utstyr (pc, pad og internettforbindelse) til å følge skolegang hjemmefra.

40 % av familier med barn lever under fattigdomsgrensen.

Blinis hvetelapper

Blini er en tradisjonell matrett i Ukraina. Den ekte blinien lages med bokhvetemel. Stek opp hvetelappene på forhånd, eller ta med røre i en melkekartong og stek på stormkjøkken ute.

3/4 liter melk
110 gram bokhvetemel
1 ss smør
1/4 liter lunkent vann
25 gram gjær
2 eggeplommer
110 gram hvetemel
1 ts salt
2 eggehviter
1 3/4 dl kremfløte

- Kok opp melken og bland med bokhvetemel i mikser slik at det ikke blir klumper.
- Smelt smøret og bland med lunkent vann som til sammen skal være fingervarmt når gjæren røres i.
- Pisk sammen med deigen og la det heve i minst 3 timer.
- Pisk eggeplommene inn i deigen, tilsett hvetemel blandet med salt. Hev igjen, minst en time.
- Eggehviter og kremfløte piskes stive og blandes med deigen.
- Stek pannekaker i pannen med smør.

Vinn sos-hunden!

I ordleken har vi plassert 10 ord som handler om vennskap. Du finner dem vannrett og loddrett.

K	A	Z	B	E	S	Ø	K	Y
A	O	M	S	O	R	G	L	O
T	U	E	S	A	M	M	E	N
I	S	P	A	G	A	K	M	Å
L	E	K	E	Ø	L	O	F	E
L	K	A	I	Y	K	S	E	V
I	N	K	L	U	D	E	R	E
T	A	R	E	M	E	S	T	I

Skriv ned ordene og send dem til konkurranse@sos-barnebyer.no, eller SOS-barnebyer ved Maarika Wellnitz, Postboks 733 Sentrum, 0105 Oslo

Frist 20. mars 2022

RETURADRESSE:
SOS-barnebyer
4896 Grimstad

Ikke alle ønskene til Solveig
står skrevet i stjernene.
Noen av dem har hun
satt ned på papiret.

**SOS
BARNEBYER**

Scan QR-koden
og les mer på
vår hjemmeside.

Å skrive et testament er å skrive seg inn i liv som skal leve videre. Tilgodeser du SOS-barnebyer med hele eller deler av arven, gjør du det mulig for utsatte barn å skape seg sin egen framtid. For alle barn skal arve jorden. sos-barnebyer.no/testament • Tlf. 23 35 39 00 • Vi kan tilby advokathjelp.